

แนวทางการจัดเก็บภาษีที่เหมาะสมกับ ที่พักแบบโฮมสเตย์ กรณีศึกษาธุรกิจ โฮมสเตย์ พื้นที่ภาคตะวันตก¹

Guidelines of appropriate tax levy for homestay accommodation Case Studies of Homestay Businesses in the Western Region

พงษ์บวร ประสูตร์แสงจันทร์

Pongborworn Prasugtsangchan

■ บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาสถานการณ์ปัญหาและมาตรการทางภาษีของภาครัฐต่อธุรกิจโฮมสเตย์ และ (2) กำหนดแนวทางการจัดเก็บภาษีที่เหมาะสมและส่งผลดีต่อการประกอบธุรกิจโฮมสเตย์ ผู้ให้ข้อมูลเป็นตัวแทนผู้ประกอบการที่พักแบบโฮมสเตย์ในภาคตะวันตกที่ดำเนินงานในรูปวิสาหกิจชุมชน ตัวแทนผู้ประกอบการที่พักแบบโฮมสเตย์ ที่ดำเนินงานในรูปแบบอื่นที่มีวิสาหกิจชุมชนแต่ยังอยู่ในระยะเวลารับรองมาตรฐานโฮมสเตย์ไทยจากกรมการท่องเที่ยวและตัวแทนผู้ประกอบการที่พักแบบโฮมสเตย์ที่ดำเนินงานในรูปแบบอื่นที่มีวิสาหกิจชุมชนและไม่เคยได้รับการรับรองมาตรฐานโฮมสเตย์ไทยจากกรมการท่องเที่ยวแต่ขึ้นทะเบียนสถานที่พักที่ไม่เป็นโรงแรมไว้ต่อกรมการปกครอง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่แบบสัมภาษณ์เชิงลึก วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยมีดังนี้ (1) การรวมกลุ่มของผู้ประกอบการธุรกิจโฮมสเตย์เกิดจากการรวมตัว

¹ งานวิจัยนี้ได้รับทุนสนับสนุนจากมหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม ปีงบประมาณ 2562.

² อาจารย์ประจำ, สาขาวิชานิติศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม
Lecturer, Program in Law, Humanities and Social Sciences, Nakhon Pathom Rajabhat University
E-mail: p_sangchan@hotmail.com

เพื่อขอรับรองมาตรฐานหรือขอรับการส่งเสริมจากทางราชการ ในระยะต้นผู้ประกอบการประสบปัญหาไม่สามารถรวมกลุ่มอยู่บ้าง แต่เมื่อสามารถรวมกลุ่มได้โฮมสเตย์ส่วนใหญ่ไม่ประสบปัญหาในการขอรับการรับรองมาตรฐานโฮมสเตย์ไทยจากกรมการท่องเที่ยว แต่ประสบปัญหาในการจดทะเบียนเป็นที่พักอาศัยที่มีโฮมสเตย์ รายได้ที่ได้รับจากการประกอบธุรกิจโฮมสเตย์ส่วนใหญ่มีโฮมสเตย์หลักเป็นเพียงรายได้เสริมของผู้ประกอบการเท่านั้น โฮมสเตย์ที่ผ่านการรับรองมาตรฐานหรือรวมกลุ่มเป็นวิสาหกิจชุมชนได้ จะได้รับการส่งเสริมและสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐอย่างเพียงพอ แต่มาตรการทางภาษีของภาครัฐนั้นให้ประโยชน์แต่เฉพาะโฮมสเตย์ที่ดำเนินงานในรูปวิสาหกิจชุมชนเท่านั้นจึงจะได้รับยกเว้นภาษีเงินได้ในส่วนของเงินได้ที่ไม่เกิน 1,800,000 บาทแรก ส่วนโฮมสเตย์ที่ดำเนินงานในรูปแบบอื่น ๆ หากจะได้รับประโยชน์ก็คงในการเป็นวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ซึ่งเป็นมาตรการทางภาษีของภาครัฐที่ให้แก่ธุรกิจทุกประเภท และ (2) การจัดเก็บภาษีเงินได้จากผู้ประกอบการโฮมสเตย์ที่ใช้อยู่มีความเหมาะสมแล้ว โดยที่รัฐวางแผนในการให้สิทธิยกเว้นภาษีไว้เฉพาะแก่ผู้ประกอบการโฮมสเตย์ที่เป็นวิสาหกิจชุมชน ที่รวมกลุ่มกันตั้งแต่ 7 หลังคาเรือน โดยทั้ง 7 คนต้องมาจากต่างครอบครัวกันซึ่งมีความเหมาะสมแล้ว เนื่องจากภาครัฐมีเจตนารมณ์ที่จะส่งเสริมการรวมกลุ่มกันทำธุรกิจในชุมชน หากลดขนาดของสมาชิกกลุ่มให้เหลือเพียง 2-3 คน อาจเป็นการเลือกปฏิบัติเพื่อเอื้อประโยชน์แก่เอกชนเฉพาะรายเกินไป ปัจจุบันการยกเว้นภาษีเงินได้

ที่วิสาหกิจชุมชนได้รับอยู่ที่ 1.8 ล้านบาทแรก ถือเป็นตัวเลขที่เหมาะสมแล้ว เนื่องจากสอดคล้องกับรายได้ที่ได้รับยกเว้นภาษีมูลค่าเพิ่ม แต่ควรกำหนดให้วิสาหกิจชุมชนใดที่ยังไม่ได้จดทะเบียนเป็นนิติบุคคล ได้รับการส่งเสริมจากภาครัฐในการยกเว้นภาษีเงินได้โดยจำกัดระยะเวลาไว้ไม่เกิน 10 ปี เพื่อไม่ก่อภาระจนเกินไปแก่ภาครัฐ

คำสำคัญ: การจัดเก็บภาษี, โฮมสเตย์, ธุรกิจ

■ Abstract

This research is aimed to (1) study the problem situation and tax incentives of the government towards homestay business and (2) determine appropriate tax levy guidelines that will benefit the homestay business. The informants include the homestay operator in western region that operates as a community enterprise, the non-community enterprise homestay operator that are still under Thailand Homestay Standard certification period from the Department of Tourism, and the non-community enterprise homestay operators which are not certified for Thailand Homestay Standard from the Department of Tourism but have been registered as the non-hotel accommodation from the Department of Provincial Administration. The in-depth interview and content analysis of the data were applied. The results of the study were as follows: (1) the association of homestay

business operators arises from the demand of standard certification or government support. In the beginning, there were some problems in order to form the group. However, after the group assembly, the Thailand Homestay Standard accreditation from the Department of Tourism was not difficult to most homestays. The registration of non-hotel accommodation was problematic instead. Most of the revenue from homestay business is not the main income, but only supplementary income. Homestays that are accredited or able to form a community enterprise will receive adequate support from government agencies. Since the government's tax levy only benefits the community enterprise homestays, they will be exempt from income tax on the portion of their income that does not exceed the first 1.8 million baht. Other types of homestay can get the benefit in the schemes of small and medium enterprises (SMEs), which is a government tax measure for all types of business. (2) The existing income tax from homestay operators is appropriate. The state lays down the criteria for tax exemption only to the homestay operators who are under the community enterprise gathered from 7 households with different families. Based on the government's intention for the promotion of business integration in community, this may be discriminatory benefits for individual private sector from

the downsizing to 2-3 people per group. Currently, the income tax exemption by the first 1.8 million baht for the community enterprises is reasonable. This is consistent with the income that is exempt from VAT. However, community enterprises that have not yet been registered as a legal entity should be supportively assigned to government incentives with income tax exemption for less than a period of 10 years in order not to overburden the government.

Keywords: Tax Levy, Homestay, Business

■ ที่มาและความสำคัญของปัญหา

ภาษีเป็นรายได้ที่สำคัญของรัฐในการจัดทำงบประมาณแผ่นดินมาใช้พัฒนาและบริหารงานประเทศ เมื่อพิจารณาจากประมาณการรายรับปี พ.ศ. 2565 จะพบว่า รายได้ของรัฐมีที่มาจากภาษีถึงร้อยละ 69.3 ในประมาณการรายรับปี พ.ศ. 2564 อยู่ที่ร้อยละ 73.9 และประมาณการรายรับปี พ.ศ. 2563 อยู่ที่ร้อยละ 76.9 ของประมาณการรายรับทั้งหมด (สำนักงบประมาณ, 2564) จะเห็นได้ว่าภาษีคือรายได้ส่วนใหญ่ของรายรับของรัฐ แต่ในช่วง 3 ปีที่ผ่านมารัฐมีรายจ่ายที่เพิ่มสูงขึ้นและต้องกู้ยืมเงินมาเพื่อใช้จ่าย

ทำให้รัฐต้องดำเนินนโยบายแบบงบประมาณขาดดุลมาโดยต่อเนื่อง ฉะนั้นในการพัฒนาสภาพเศรษฐกิจและสังคมจึงไม่อาจพึ่งพาการหารายได้จากภาครัฐเพียงอย่างเดียว ในการสร้างความมั่งคั่งและความผาสุกให้แก่ประชาชน

ทางออกของปัญหาการจัดเก็บรายได้ ที่ไม่พอเพียงต่อการพัฒนาประเทศนั้น อาจมีคำตอบอยู่ที่การเพิ่มรายได้จากการท่องเที่ยว

ใน พ.ศ. 2560 ภาคราชการท่องเที่ยวของไทยก่อให้เกิดประโยชน์ในรูปของรายได้แก่ประเทศและกระจายรายได้ดังกล่าวสู่ภูมิภาคต่าง ๆ รวม 2,754,000 ล้านบาท (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2561) การท่องเที่ยวที่ได้รับความนิยมเพิ่มขึ้นจากนักท่องเที่ยวโดยเฉพาะจากกลุ่มนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติคือการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ การท่องเที่ยวเชิงสัมผัสวัฒนธรรมท้องถิ่น นักท่องเที่ยวเหล่านี้แสวงหาสถานที่พักผ่อนเพื่อหลีกเลี่ยงจากความสับสนวุ่นวายของสังคมเมืองและมีความเรียบง่าย โฮมสเตย์จึงเป็นสถานที่พักซึ่งตอบโจทย์ความต้องการเหล่านั้น

การประกอบธุรกิจให้บริการสถานที่พักอาศัยในรูปแบบโฮมสเตย์นั้นในปัจจุบันมีหน่วยงานภาครัฐอย่างน้อย 3 หน่วยงาน ประกอบด้วย (1) กรมการปกครอง รับผิดชอบการจัดตั้งเป็นที่พักอาศัยที่มีโรงแรม (2) กรมการท่องเที่ยว รับผิดชอบอบรมให้ความรู้และตรวจสอบรับรองมาตรฐานโฮมสเตย์ไทย และ (3) กรมส่งเสริมการเกษตร รับผิดชอบให้การส่งเสริมการรวมกลุ่มประกอบธุรกิจในรูปแบบของวิสาหกิจชุมชน โดยการประกอบธุรกิจโฮมสเตย์นั้นมิได้มีกฎหมายบังคับว่าผู้ประกอบการจะต้องได้รับการรับรองมาตรฐานจากกรมการท่องเที่ยวเสียก่อนจึงจะสามารถดำเนินงานภายใต้ชื่อโฮมสเตย์ได้ ดังนั้น จึงมีสถานที่พักอาศัยจำนวนมากที่ใช้ชื่อว่าโฮมสเตย์เป็นส่วนหนึ่งของสถานประกอบการแต่ไม่ได้ผ่านการรับรองจากกรมการท่องเที่ยวบางส่วนเพียงจัดตั้งเป็นที่พักอาศัยที่มีใช้

โรงแรมต่อหน่วยงานของกรมการปกครองเท่านั้น แต่มิได้มีการรวมกลุ่มเพื่อดำเนินการร่วมกันของคนในชุมชน ทำให้โฮมสเตย์เหล่านี้อยู่นอกเหนือการกำกับดูแลของทางราชการและเมื่อพิจารณาถึงการให้สิทธิประโยชน์ทางภาษีจะพบว่ามิเพียงโฮมสเตย์ที่รวมกลุ่มกันดำเนินงานในรูปของวิสาหกิจชุมชนเท่านั้นที่ได้รับยกเว้นภาษีสำหรับเงินได้ส่วนที่ไม่เกิน 1.8 ล้านบาท นอกจากนี้มาตรการภาษีที่รัฐนำมาใช้ในการกระตุ้นเศรษฐกิจเพื่อสนับสนุนการท่องเที่ยวและจัดอบรมสัมมนาในจังหวัดท่องเที่ยวเมืองรองตามกฎหมายกระทรวง ฉบับที่ 335 พ.ศ. 2561 โดยมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม ถึงวันที่ 31 ธันวาคม พ.ศ. 2561 โดยนักท่องเที่ยวสามารถนำค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นจากการเดินทางเข้าพักโรงแรมที่ขึ้นทะเบียนกับกรมการปกครองหรือโฮมสเตย์ที่ได้มาตรฐานจากกรมการท่องเที่ยวในพื้นที่เมืองรองมาใช้แสดงเพื่อลดหย่อนภาษีได้ตามความเป็นจริงสูงสุดไม่เกิน 15,000 บาท ซึ่งหากพิจารณามาตรการกระตุ้นเศรษฐกิจดังกล่าวจะพบว่า ผู้ประกอบการโฮมสเตย์ที่มีวิสาหกิจชุมชนคงได้ประโยชน์ในแง่ของการจูงใจนักท่องเที่ยวให้เข้าพักอาศัยโดยนักท่องเที่ยวสามารถนำไปลดหย่อนภาษีเช่นเดียวกับการพักในโรงแรมหรือรีสอร์ทต่าง ๆ แต่ในแง่ของผู้ประกอบการโฮมสเตย์ที่มีวิสาหกิจชุมชน มาตรการดังกล่าวนี้มิได้ช่วยบรรเทาภาระภาษีที่เกิดขึ้น ตรงกันข้ามผู้ที่ได้รับการบรรเทาภาระภาษีกลับเป็นตัวแทนท่องเที่ยวที่เข้าพักอาศัย มาตรการของภาครัฐที่ออกมาจึงไม่ตอบโจทย์ที่ตรงจุดสำหรับการส่งเสริมผู้ประกอบการโฮมสเตย์ให้สามารถพัฒนาต่อยอดได้อย่างยั่งยืน

โฮมสเตย์เป็นส่วนหนึ่งของการนำสถานที่พักของตนออกมาใช้สร้างรายได้ อันเป็นช่องทางให้ประชาชนสามารถพึ่งพาตนเองและได้ใช้ชีวิตตามปรัชญาวิถีชีวิตเศรษฐกิจ จึงสมควรที่รัฐจะเข้ามาส่งเสริมและดูแลธุรกิจท้องถิ่นของคนในชุมชน ทางหนึ่งเพื่อกระจายรายได้สู่ท้องถิ่น ในอีกทางหนึ่งก็เป็นการลดรายจ่ายของภาครัฐในการดูแลทุกข์สุขของประชาชน ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาเรื่องแนวทางการจัดเก็บภาษีที่เหมาะสมกับที่พักแบบโฮมสเตย์กรณีศึกษาธุรกิจโฮมสเตย์พื้นที่ภาคตะวันตก เพื่อค้นหาแนวทางการจัดเก็บภาษีที่เหมาะสมกับที่พักแบบโฮมสเตย์ในพื้นที่ภาคตะวันตก

■ วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสถานการณ์ปัญหาและมาตรการทางภาษีของภาครัฐต่อธุรกิจโฮมสเตย์
2. เพื่อกำหนดแนวทางการจัดเก็บภาษีที่เหมาะสมและส่งผลดีต่อการประกอบธุรกิจโฮมสเตย์

■ วิธีวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยแบ่งวิธีดำเนินการวิจัยออกเป็น 2 ขั้นตอนประกอบด้วย ขั้นตอนที่ 1 การสัมภาษณ์เชิงลึกเพื่อศึกษาสถานการณ์ปัญหาและมาตรการทางภาษีของภาครัฐต่อธุรกิจโฮมสเตย์โดยการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ประกอบการที่พักแบบโฮมสเตย์ที่ตั้งอยู่ในพื้นที่ภาคตะวันตก ได้แก่ จังหวัดราชบุรี นครปฐม สุพรรณบุรี กาญจนบุรี สมุทรสาคร สมุทรสงคราม เพชรบุรี และประจวบคีรีขันธ์ โดยจำแนกกลุ่ม

ตัวอย่างออกเป็น 3 กลุ่มได้แก่ (1) ตัวแทนผู้ประกอบการโฮมสเตย์กลุ่มที่ 1 ดำเนินงานในรูปวิสาหกิจชุมชน มีจำนวนทั้งสิ้น 15 โฮมสเตย์ โดยคัดเลือกแบบเจาะจงจากโฮมสเตย์ที่ดำเนินงานมาไม่น้อยกว่า 10 ปี จำนวน 5 โฮมสเตย์ โฮมสเตย์ละ 1 ราย รวมจำนวน 5 ราย (2) ตัวแทนผู้ประกอบการโฮมสเตย์กลุ่มที่ 2 โฮมสเตย์ที่ยังอยู่ระหว่างการรับรองมาตรฐานจากกรมการท่องเที่ยว มีจำนวนทั้งสิ้น 8 โฮมสเตย์ โดยคัดเลือกแบบเจาะจงโฮมสเตย์ละ 1 ราย รวมจำนวน 8 ราย และ (3) ตัวแทนผู้ประกอบการโฮมสเตย์กลุ่มที่ 3 โฮมสเตย์ที่จัดแจ้งเป็นที่พักอาศัยที่มีใบโรงแรม แต่มิได้ดำเนินงานในรูปวิสาหกิจชุมชนและมิได้รับการรับรองมาตรฐานโฮมสเตย์ไทย มีจำนวนทั้งสิ้น 49 โฮมสเตย์ โดยคัดเลือกแบบเจาะจงเฉพาะโฮมสเตย์ที่มีระยะเวลาในการดำเนินงานมาแล้วไม่น้อยกว่า 5 ปี จำนวน 6 โฮมสเตย์ โฮมสเตย์ละ 1 ราย รวมจำนวน 6 ราย และทำการสัมภาษณ์เชิงลึกบุคลากรภาครัฐได้แก่ (1) บุคลากรในสังกัดกรมการปกครองในพื้นที่ที่รับผิดชอบเกี่ยวข้องกับการจดทะเบียนการควบคุมกำกับดูแลสถานที่พักที่ไม่เป็นโรงแรมโดยคัดเลือกแบบเจาะจง จำนวน 1 ราย (2) บุคลากรภาครัฐในสังกัดกรมส่งเสริมการเกษตรที่รับผิดชอบเกี่ยวข้องกับการส่งเสริมและดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน โดยคัดเลือกแบบเจาะจง จำนวน 1 ราย และ (3) บุคลากรภาครัฐในสังกัดกรมการท่องเที่ยวที่รับผิดชอบที่เกี่ยวข้องกับการขอขึ้นทะเบียนเพื่อรับรองมาตรฐานโฮมสเตย์โดยคัดเลือกแบบเจาะจง จำนวน 1 ราย ขั้นตอนที่ 2 การจัดเวทีรับฟังข้อเสนอแนะเพื่อกำหนดแนวทางการจัดเก็บ

ภาษีเงินได้ที่เหมาะสมและส่งผลดีต่อการประกอบธุรกิจโฮมสเตย์ โดยผู้วิจัยคัดเลือกแบบเจาะจงจากผู้ประกอบการโฮมสเตย์ในภาคตะวันตกจำนวน 6 รายจากผู้ประกอบการทั้งสามกลุ่มกลุ่มละ 2 ราย และบุคลากรภาครัฐจากกรมสรรพากร กรมส่งเสริมการเกษตร และกรมการปกครอง โดยคัดเลือกแบบเจาะจงหน่วยงานละ 1 ราย

สำหรับการเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยได้ใช้วิธีรวบรวมข้อมูล คือ (1) การศึกษาค้นคว้าจากเอกสาร (documentary study) โดยการศึกษาจากหนังสือ วารสาร เอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งศึกษาจากงานวิจัยและวิทยานิพนธ์ต่าง ๆ ทั้งภาษาไทยและภาษาต่างประเทศให้ครอบคลุมตามจุดมุ่งหมายของการวิจัยและตัวแปรเพื่อให้ทราบ ถึงนโยบายและมาตรการทางภาษีของภาครัฐต่อธุรกิจที่พักแบบโฮมสเตย์ และ (2) การสัมภาษณ์เชิงลึก (in-depth interview) โดยใช้แบบสัมภาษณ์

เชิงลึกกับกลุ่มเป้าหมายที่เป็นผู้ประกอบการที่พักแบบโฮมสเตย์ที่ได้ขึ้นทะเบียนไว้กับหน่วยงานราชการและ กลุ่มเป้าหมายที่เป็นบุคลากรภาครัฐเพื่อศึกษาสถานการณ์ปัญหาและมาตรการทางภาษีของภาครัฐต่อธุรกิจโฮมสเตย์

ส่วนการวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) โดยการจัดระเบียบจัดกลุ่มข้อมูล ตั้งชื่อกลุ่มข้อมูล และแยกประเภทของข้อมูล การตีความข้อมูล (interpretative practices) และนำเสนอในลักษณะของการบรรยายและพรรณนาความ

งานวิจัยนี้มีข้อจำกัดในการศึกษาแต่เฉพาะแนวทางการจัดเก็บภาษีเงินได้ที่เหมาะสมกับ

ที่พักแบบโฮมสเตย์ในพื้นที่ภาคตะวันตกเท่านั้น

■ ผลการวิจัย

1. สถานการณ์ปัญหาและมาตรการทางภาษีของภาครัฐต่อธุรกิจโฮมสเตย์

โฮมสเตย์กลุ่มที่ 1 ที่ดำเนินงานในรูปแบบของวิสาหกิจชุมชนโดยมากมีฐานการรวมกลุ่มมาจากการขอรับการรับรองมาตรฐานโฮมสเตย์ไทย จึงไม่ประสบปัญหาด้านการรวมกลุ่ม แต่ทั้งหมดประสบปัญหาในระยะเริ่มต้น เนื่องจากประชาชนเข้าไม่ถึงหรือไม่ได้รับทราบข้อมูลข่าวสารจากทางราชการอย่างเพียงพอ ประชาชนที่สนใจจะทำโฮมสเตย์ให้ถูกต้องจะเป็นผู้ชวนขยายหาข้อมูลก่อนรัฐจะเข้ามาให้คำแนะนำ แต่วิสาหกิจชุมชนมีข้อดีในด้านการได้รับสิทธิประโยชน์ทางภาษี โดยได้รับการยกเว้นภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ส่วนที่ไม่เกิน 1.8 ล้านบาท แต่วิสาหกิจชุมชนใดเลือกที่จะไปจดทะเบียนเป็นนิติบุคคลก็จะไปใช้สิทธิประโยชน์ในรูปแบบของ SMEs ที่เสียภาษีจากฐานกำไรสุทธิและมีอัตราภาษีเป็นลักษณะขั้นบันไดโดยกำไรสุทธิส่วนที่ไม่เกิน 300,000 บาท ได้รับยกเว้นภาษีส่วนที่เกิน 300,000 แต่ไม่เกิน 3,000,000 บาท เสียภาษีในอัตรา 15% และกำไรสุทธิตั้งแต่ 3,000,000 บาทขึ้นไป เสียภาษีในอัตรา 20% ปัญหาที่พบในการดำเนินงานของโฮมสเตย์กลุ่มที่ 1 ที่ดำเนินงานในรูปแบบของวิสาหกิจชุมชน คือ (1) ไม่ได้รับการสนับสนุนและส่งเสริมจากหน่วยงานรัฐอย่างเพียงพอ (2) ไม่มีแหล่งท่องเที่ยวที่ดึงดูดใจนักท่องเที่ยว และ (3) ปัญหาในการประสานงานภาครัฐ

โฮมสเตย์กลุ่มที่ 2 ที่ผ่านการรับรองมาตรฐานโฮมสเตย์ไทยจากกรมการท่องเที่ยว แต่ยังมีได้รวมกลุ่มดำเนินงานในรูปวิสาหกิจชุมชน โฮมสเตย์กลุ่มนี้เกิดขึ้นจากการรวมกลุ่มของคนในชุมชนทั้งจากการชักชวนของภาครัฐและเกิดจากเจตจำนงของคนในชุมชนเอง มีการจัดการร่วมกันที่เป็นรูปธรรม ชุมชนที่มีผู้นำเข้มแข็ง มุ่งมั่นและเข้าถึงเครือข่ายภาครัฐจะไม่ประสบปัญหาในการรวมกลุ่มจัดตั้ง ตลอดจนการได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐเป็นอย่างดี โฮมสเตย์หลายแห่งแม้จะไม่มีแหล่งท่องเที่ยวเพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยว แต่สามารถสร้างชุมชนให้เป็นชุมชนต้นแบบ กลายเป็นแหล่งดูงานและส่งผลดีต่อรายได้ของโฮมสเตย์ในชุมชน โฮมสเตย์ครึ่งหนึ่งเป็นภาคีเครือข่ายหรือเป็นส่วนหนึ่งของวิสาหกิจชุมชนที่เกิดขึ้นก่อนและโฮมสเตย์อีกส่วนหนึ่งมีแนวโน้มที่จะพัฒนาต่อยอดเพื่อรวมกลุ่มดำเนินการในรูปของวิสาหกิจชุมชนต่อไป ปัญหาที่พบในการดำเนินงานของโฮมสเตย์กลุ่มที่ 2 ที่ผ่านการรับรองมาตรฐานโฮมสเตย์ไทยจากกรมการท่องเที่ยว คือ (1) ไม่ได้รับการสนับสนุนและส่งเสริมจากหน่วยงานรัฐอย่างเพียงพอ (2) ประสบปัญหาในการประสานงานภาครัฐเพื่อขึ้นทะเบียน และ (3) การไม่สามารถเข้าถึงสิทธิประโยชน์ หรือมาตรการของภาครัฐ

โฮมสเตย์กลุ่มที่ 3 ที่ดำเนินงานในรูปของที่พักอาศัยที่มีโฮมสเตย์และยังมิได้รับการรับรองมาตรฐานโฮมสเตย์ไทย ส่วนหนึ่งของโฮมสเตย์กลุ่มนี้ประสบปัญหาไม่สามารถรวมกลุ่มได้ในขณะที่โฮมสเตย์อีกส่วนไม่สนใจที่จะรวมกลุ่มเพื่อดำเนินธุรกิจโฮมสเตย์ร่วมกับคนในชุมชน พอใจกับการจดทะเบียนที่พักอาศัยที่มีโฮมสเตย์ แม้บางส่วนจะเคยถูกชักชวนให้ไปขอรับการ

รับรองมาตรฐานโฮมสเตย์ไทยจากกรมการท่องเที่ยว แต่โดยมากไม่ประสงค์จะขอรับการรับรอง เนื่องจากพอใจในจุดที่ตนมี ที่สามารถได้รับประโยชน์จากนโยบายภาครัฐอยู่แล้วและมีได้มีความประสงค์อันแท้จริงที่จะรวมกลุ่มทำกิจกรรม แต่มีความรู้สึกว่าการทำโฮมสเตย์เฉพาะคนในครอบครัวมีอิสระและคล่องตัวกว่าส่งผลให้ไม่มีการรวมกลุ่มและไม่ได้รับการส่งเสริมจากภาครัฐ ซึ่งเมื่อพิจารณาจากสถานที่พักซึ่งใช้ประกอบธุรกิจพบว่า มีลักษณะไม่ตรงกับนิยามของโฮมสเตย์ที่สามารถขอการรับรองมาตรฐาน แต่มีความโน้มเอียงไปทางลักษณะของโรงแรมขนาดเล็ก โฮมสเตย์ในกลุ่มนี้ ผู้ประกอบการจะมีจำนวนอาคารที่พักหลายหลัง และได้พักอยู่ร่วมชายคาเดียวกับเจ้าของบ้านทั้งหมด แต่จะมีเพียง 1 หลัง ที่พักร่วมกันและมีการสร้างบ้านเพิ่มเติมเพื่อให้นักท่องเที่ยวพักอาศัย เนื่องจากในการขึ้นทะเบียนที่พักอาศัยที่มีโฮมสเตย์นั้นไม่ต้องรวมกลุ่ม ผู้ประกอบการเพียง 1 รายก็สามารถขอขึ้นทะเบียนได้ ดังนั้น หากจะขอรับการรับรองจากกรมการท่องเที่ยวได้ คงทำได้เพียงลักษณะเป็นโฮมลอดจ์ (ที่พักนักเดินทาง) มิใช่โฮมสเตย์ตามนิยามความหมายของภาครัฐ ปัญหาที่พบในโฮมสเตย์กลุ่มที่ 3 ที่ดำเนินงานในรูปของที่พักอาศัยที่มีโฮมสเตย์ คือ (1) ไม่ได้รับการส่งเสริมจากภาครัฐ (2) ไม่สามารถรวมกลุ่มได้ และ (3) ไม่มีแหล่งท่องเที่ยวตามธรรมชาติที่เป็นจุดดึงดูดนักท่องเที่ยวที่จะเข้ามาพักอาศัย

2. กำหนดแนวทางการจัดเก็บภาษีที่เหมาะสมและส่งผลดีต่อการประกอบธุรกิจโฮมสเตย์

โฮมสเตย์ที่ดำเนินงานในรูปของวิสาหกิจชุมชนเท่านั้นที่ได้รับสิทธิประโยชน์ทางภาษี หากเปรียบเทียบในแง่ของการที่วิสาหกิจชุมชน

เป็นหน่วยภาษีอย่างหนึ่งที่มีหน้าที่ต้องเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา จะเห็นได้ว่าบุคคลธรรมดาทั่ว ๆ ไป ไม่ว่าจะประกอบอาชีพใดก็ตาม จะได้รับยกเว้นภาษีเงินได้ในเงินได้สุทธิส่วนที่ไม่เกิน 150,000 บาท เท่าเทียมกันในทุกอาชีพ ผู้ประกอบการโสมสเตย์ที่มีได้รวมกลุ่มเป็นวิสาหกิจชุมชน แม้จะจัดตั้งเป็นที่พักอาศัยที่มีใช้โรงแรม หรือได้รับการรับรองมาตรฐานโสมสเตย์ไทยก็ตาม ยังคงไม่ได้รับสิทธิประโยชน์ทางภาษีใด ๆ ที่มากกว่าบุคคลผู้มีเงินได้ในอาชีพอื่น ๆ แต่หากผู้ประกอบการโสมสเตย์รวมกลุ่มกันไปจัดตั้งวิสาหกิจชุมชน เงินรายได้จากการให้เข้าพักอาศัยโสมสเตย์จะถูกแยกไปเสียภาษีรวมกันในนามวิสาหกิจชุมชนและยังได้รับยกเว้นภาษีเงินได้สำหรับเงินได้สุทธิจำนวน 1,800,000 บาทแรกด้วย ทำให้ภาระภาษีของผู้ประกอบการโสมสเตย์ที่เป็นวิสาหกิจชุมชนมีน้อยกว่าผู้ประกอบการที่ดำเนินการในรูปแบบอื่น การที่รัฐวางแผนในการยกเว้นภาษีเฉพาะให้แก่ผู้ประกอบการที่รวมกลุ่มเป็นวิสาหกิจชุมชนที่รวมกลุ่มกันตั้งแต่ 7 หลังคาเรือน โดยทั้ง 7 ราย ต้องมาจากต่างครอบครัวกัน มีความเหมาะสมแล้ว เนื่องจากเป็นเกณฑ์ที่รัฐกำหนดไว้เพื่อมุ่งส่งเสริมให้คนในชุมชนรวมตัวกันประกอบธุรกิจ หากมีการลดจำนวนลงเหลือ 2-3 ราย อาจเป็นการเลือกปฏิบัติเพื่อเอื้อประโยชน์ให้เอกชนเฉพาะรายเกินไป ปัจจุบันการยกเว้นภาษีเงินได้ที่วิสาหกิจชุมชนได้รับอยู่ที่ 1.8 ล้านบาทแรก เป็นตัวเลขที่เหมาะสมเนื่องสอดคล้องกับรายได้ที่ได้รับยกเว้นภาษีมูลค่าเพิ่ม แต่ไม่ควรได้รับการยกเว้นตลอดไป ควรกำหนดให้วิสาหกิจชุมชนใดที่ยังไม่ได้จดทะเบียนเป็นนิติบุคคลได้รับการส่งเสริม

จากภาครัฐในการยกเว้นภาษีเงินได้โดยจำกัดระยะไม่เกิน 10 ปี เพื่อไม่ให้รัฐต้องแบกรับภาระจนนานเกินไป

■ สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

โสมสเตย์ คือ ที่พักในรูปแบบหนึ่งของการท่องเที่ยวในชนบทหรือการท่องเที่ยวเชิงสัมผัสวัฒนธรรมท้องถิ่น มีลักษณะเป็นบ้านพักที่อยู่ในชุมชนซึ่งเจ้าของกิจการหรือเจ้าบ้านเป็นคนในชุมชนนำบ้านพักออกให้ผู้อื่นพักอาศัย โดยมีค่าตอบแทนซึ่งอาจจัดแบ่งโสมสเตย์ตามวัตถุประสงค์ในการเข้าพักได้ 3 ประเภท คือ (1) เพื่อการศึกษา (2) เพื่อการท่องเที่ยว และ (3) เพื่อพักค้างแรม ในการวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาโสมสเตย์ที่เป็นที่พักค้างแรม

การรวมกลุ่มของผู้ประกอบการธุรกิจโสมสเตย์เกิดจากรวมกลุ่มเพื่อขอรับรองมาตรฐานหรือขอรับการส่งเสริมจากทางราชการ ซึ่งในช่วงแรกของการรวมกลุ่มผู้ประกอบการบางส่วนประสบปัญหา เช่น ขาดการได้รับการแนะนำ ไม่มีทราบมูลเกี่ยวกับการขึ้นทะเบียน ไม่สามารถจูงใจให้คนเข้าร่วมกลุ่ม แต่เมื่อสามารถที่จะรวมตัวกันได้ ผู้ประกอบการส่วนใหญ่ไม่ประสบปัญหาในการขอรับการรับรองมาตรฐานโสมสเตย์ไทยจากกรมการท่องเที่ยว แต่จะประสบปัญหาในการจดทะเบียนที่พักอาศัยที่มีใช้โรงแรม เช่น เมื่อไปติดต่อหน่วยงานราชการแล้วปรากฏว่าเจ้าหน้าที่เองไม่ทราบข้อมูล ไม่มีผู้รับผิดชอบหรือตัวผู้ขอจัดแจ้งไม่มีโฉนดหรือไม่ใช่เจ้าของที่ดินจึงไม่สามารถจดทะเบียนได้ รายได้ที่ได้รับจากการประกอบธุรกิจโสมสเตย์ส่วนใหญ่ไม่ใช่รายได้หลักของครอบครัว แต่เป็นเพียงรายได้

เสริมเท่านั้น บางเดือนก็ไม่มีลูกค้า ผู้ประกอบการได้รับการส่งเสริมและสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐ เช่น กรมการท่องเที่ยว การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ธนาคารกรุงไทย ธนาคารออมสิน นอกจากนี้มาตรการกระตุ้นเศรษฐกิจของภาครัฐ เช่น “ชิม ช้อป ใช้” มาตรการภาษีเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเมืองรอง โครงการเราเที่ยวด้วยกันหรือโครงการคนละครึ่ง โสมสเดย์ส่วนใหญ่ไม่ได้เข้าร่วม เนื่องจากประสบปัญหาไม่พบข้อมูลของตนในระบบฐานข้อมูลของทางราชการทำให้ไม่สามารถเข้าร่วมได้ การเข้าร่วมโครงการต่าง ๆ ต้องใช้เทคโนโลยีซึ่งบางท้องถิ่นไม่มีสัญญาณอินเทอร์เน็ตประกอบกับผู้ประกอบการขาดความชำนาญในการใช้เทคโนโลยีการสื่อสารเหล่านั้น นอกจากนี้ผู้ประกอบการมองว่าถึงเข้าร่วมโครงการก็ไม่สามารถแข่งขันกับโรงแรมหรือรีสอร์ทได้ จึงตัดสินใจที่จะไม่เข้าร่วมโครงการ ซึ่งโสมสเดย์ของสาธารณรัฐจีน (ไต้หวัน) มีความคล้ายคลึงกับการประกอบธุรกิจโสมสเดย์ของไทย กล่าวคือเป็นเพียงธุรกิจเสริมของครอบครัวและประการสำคัญ คือ โสมสเดย์ไม่ได้เป็นเพียงสถานที่พักให้บริการแก่ผู้เข้าพักเท่านั้น แต่ยังหมายรวมถึงการถ่ายทอดประสบการณ์วัฒนธรรมท้องถิ่นหรือการเยี่ยมชมแหล่งท่องเที่ยวและสภาพแวดล้อมรวมถึงการประกอบอาชีพด้วย โดยทำเลที่ตั้งของสถานประกอบการโสมสเดย์ส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ชนบทไม่ใช่พื้นที่ในเขตเมืองในส่วนคุณสมบัติของผู้ประกอบการโสมสเดย์ของสาธารณรัฐจีน (ไต้หวัน) จะต้องไม่มีประวัติการกระทำความผิดทางอาญาเพื่อความปลอดภัยของแขกผู้เข้าพักในโสมสเดย์และมีเกณฑ์ในการกำหนดลักษณะโสมสเดย์ของสาธารณรัฐจีน

(ไต้หวัน) พิจารณาจากจำนวนห้องพักและขนาดของพื้นที่ทั้งหมดไม่เกิน 5 ห้อง และพื้นที่ไม่เกิน 150 ตารางเมตร อย่างไรก็ตาม ห้องพักรวมเกินกว่า 5 ห้องพัก แต่ไม่เกิน 15 ห้องและมีพื้นที่ไม่เกิน 200 ตารางเมตร ในบางกรณีที่ต้องกรอกครองส่วนท้องถิ่นกำหนดให้เป็นกรณีเฉพาะเจาะจงในบางพื้นที่ที่มีกฎหมายกำหนดไว้และตำรวจท้องถิ่นมีบทบาทในการกำกับดูแลโสมสเดย์ในด้านความมั่นคงปลอดภัย เนื่องจากผู้ประกอบการโสมสเดย์จะต้องส่งข้อมูลการเข้าพักในแต่ละวันไปยังสถานีตำรวจท้องถิ่นทั้งหากมีกรณีที่เกิดเหตุการณ์ต้องสงสัยว่ามีการกระทำความผิดกฎหมาย ผู้ประกอบการมีหน้าที่ต้องแจ้งแก่ตำรวจในท้องถิ่นอีกด้วย ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ บุญทัน ดอกไธสง และปิยะนันต์ จันทรแซกหล้า (2559) พบว่า (1) ธุรกิจโสมสเดย์สามารถเป็นรายได้เสริมของผู้ประกอบการ รัฐบาลควรมีนโยบายสนับสนุนกลยุทธ์ด้านงบประมาณ กลยุทธ์ทางมาตรฐานความปลอดภัยและส่งเสริมด้านอัตลักษณ์ชุมชนให้เด่นชัดมากขึ้น และ (2) รัฐบาลควรเป็นหน่วยงานสำคัญในการบูรณาการในการกำหนดนโยบายที่ชัดเจน ป้องกันกลุ่มทุนแสวงหาประโยชน์จากโสมสเดย์ จึงควรให้ชาวบ้าน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการกำหนดมาตรฐานโสมสเดย์ การประชาสัมพันธ์เชิงรุกและส่งเสริมสนับสนุนเงินทุน นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุจิตรา คัมภาย, อัคริ กุลบุตร, ดนัย จันทรสามเรือน และศรัชัย ท้าวมิตร (2564) ได้สรุปนโยบายสาธารณะ: ชิม ช้อป ใช้ในประเทศไทย ว่า นโยบายสาธารณะเป็นเสมือนกลไกหลักสำคัญในการดำเนินงานของรัฐบาลและหน่วยงานภาครัฐทุกแห่ง ซึ่งการกำหนด

นโยบายสาธารณะเป็นการตัดสินใจทางแนวทางกว้าง ๆ ในการแก้ไขปัญหาหรือพัฒนาหรือการตอบสนองความต้องการ สิ่งสำคัญคือการตัดสินใจว่าจะกำหนดนโยบายสาธารณะอย่างไรต้องอาศัยข้อมูลและใช้เทคนิคและทฤษฎีช่วยตัดสินใจ นโยบาย ชิม ช้อป ใช้ เป็นอีกหนึ่งโครงการภายใต้นโยบายประชารัฐที่เกิดขึ้นเพื่อกระตุ้นการใช้จ่ายและเศรษฐกิจภายในประเทศไทยและเป็นหนึ่งในชุดมาตรการกระตุ้นเศรษฐกิจมหภาค ที่รัฐบาลประกาศในเดือนสิงหาคม พ.ศ. 2562 เพื่อรับมือกับเศรษฐกิจที่กำลังชะลอตัวจากพิษสงครามการค้าสหรัฐฯ-จีน ร่วมกับมาตรการอื่น ๆ ซึ่งประกอบด้วย “ชิม” สำหรับการใช้ในร้านอาหารและเครื่องดื่ม “ช้อป” สำหรับการใช้ซื้อสินค้าในร้านค้าทั่วไปที่ร่วมโครงการสินค้าโอท็อปวิสาหกิจชุมชนและร้านธงฟ้าประชารัฐและ “ใช้” สำหรับบริการเพื่อการท่องเที่ยว ได้แก่ โรงแรม แพคเกจทัวร์และค่าไกด์ จุดประสงค์หลักของนโยบายนี้ คือการส่งเสริม การใช้จ่ายร่วมกับการท่องเที่ยวภายในประเทศและสนับสนุนการใช้จ่ายผ่านระบบการชำระเงิน แบบอิเล็กทรอนิกส์หรือที่เรียกว่า g-Wallet โดยการแจกเงินจำนวน 1,000 บาท ให้ประชาชนจำนวน 10 ล้านคนแรก que มาลงทะเบียนในเว็บไซต์ ผ่านแอปพลิเคชัน “เป๋าตัง” ในขณะเดียวกันร้านค้าก็จะใช้แอปพลิเคชัน “ถุงเงิน” แต่ผลตอบรับที่ออกมา นั้นประชาชนใช้จ่ายจากเงินที่รัฐบาลแจกเท่านั้น มีการใช้จ่ายผ่านกระเป๋าสตางค์ 2 ในอัตราน้อย ทำให้มาตรการนี้ไม่ได้กระตุ้นเศรษฐกิจได้ดีเท่าที่ควร โครงการ “ชิม ช้อป ใช้” จึงเสมือนถูกออกแบบมาเพื่อตอบสนองด้านการส่งเสริมการท่องเที่ยว ผลของมาตรการในเฟสแรก

แสดงถึงการใช้จ่ายในจังหวัดที่ใกล้เคียงกับจังหวัดที่เป็นศูนย์กลางในแต่ละภูมิภาค ซึ่งแสดงให้เห็นถึงการจ่ายเงินตามปกติที่ไม่ใช่การจ่ายเงินระหว่างการท่องเที่ยว จำนวนเงินที่ได้ยังไม่ครอบคลุมค่าใช้จ่ายหลักในการท่องเที่ยวได้แก่ ที่พัก พาหนะเดินทาง การจองคนเดินทางท่องเที่ยวเพื่อใช้สิทธิ์ตามมาตรการนี้จึงมีอยู่จำกัด โดยโครงการนี้ได้ใช้ระบบการสั่งการให้บุคลากรของแต่ละหน่วยงานทำหน้าที่ต่างกัน เช่น พนักงานของธนาคารกรุงไทยฯ ดำเนินงานเรื่อง IT, เจ้าหน้าที่ของกรมบัญชีกลางดำเนินงานเรื่องหลักเกณฑ์คำขอทั้งหมดของผู้ประกอบการร้านค้า ร้านอาหาร โรงแรม ที่พัก โฮมสเตย์และภาคเอกชนที่เกี่ยวข้อง เจ้าหน้าที่ของกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ดำเนินงานเรื่องการประสานงานและให้ข้อมูลกับผู้ประกอบการ รีสอร์ท โฮมสเตย์และร้านค้า ที่พักต่าง ๆ เจ้าหน้าที่กระทรวงดิจิทัลฯ ดำเนินงานเรื่องข้อมูลและระบบการติดต่อสื่อสารและกองบังคับการปราบปรามการกระทำผิดเกี่ยวกับอาชญากรรมทางเทคโนโลยี (ปอท.) ดำเนินงานเรื่องการตรวจสอบและจับกุมผู้กระทำความผิดทางเทคโนโลยีหรือการปลอมแปลงใช้สิทธิการหลอกลวงและการสวมสิทธิ ซึ่งจากโครงการดังกล่าวส่งผลให้ผู้ประกอบการโฮมสเตย์และร้านค้าให้ความสนใจในการร่วมโครงการอย่างมาก แต่อย่างไรก็ตามการเข้าร่วมโครงการเป็นการนำเงินได้เข้าสู่ระบบภาษีมากขึ้น รัฐบาลมีรายได้ที่จะนำมาสร้างสวัสดิการเพื่อส่วนรวมได้มากขึ้นและประกาศกรมการท่องเที่ยว เรื่อง หลักเกณฑ์คุณภาพที่พักนักเดินทาง (home lodge) ระบุไว้ว่า จากที่รัฐบาลได้มีมาตรการกระตุ้นเศรษฐกิจ พ.ศ. 2562 มาตรการส่งเสริม

การท่องเที่ยวภายในประเทศ “ชิม ช้อป ใช้” เพื่อสนับสนุนให้เกิดการใช้ภายในประเทศ และกระจายรายได้สู่ชุมชนได้อย่างทั่วถึง (กรมการท่องเที่ยว, 2562) ซึ่งมาตรการดังกล่าว มีผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้องกับด้านการท่องเที่ยว เป็นจำนวนมากโดยเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้องกับ ที่พักนอกจากนี้รัฐยังกำหนดมาตรการด้าน มาตรฐานที่พักอาศัย โดยให้กรมการท่องเที่ยว ตรวจสอบและออกเอกสารให้การรับรองที่พัก เชิงสัมผัสนวัตกรรม (โฮมสเตย์) ซึ่งเป็นกลุ่ม ชุมชนที่เป็นเป้าหมายหลักที่รัฐบาลต้องการ กระจายรายได้ให้ทั่วถึง ทั้งนี้ ในปัจจุบันมีที่พัก เชิงสัมผัสนวัตกรรม (โฮมสเตย์) ที่ยังอยู่ระหว่างการ รับมาตรฐานจากกรมการท่องเที่ยวอยู่เพียง 175 แห่งทั่วประเทศ ซึ่งถือว่าเป็นจำนวนน้อย เมื่อเทียบกับจำนวนผู้ประกอบการประเภทอื่น ที่อยู่ภายใต้มาตรการกระตุ้นเศรษฐกิจเดียวกัน

สำหรับการกำหนดแนวทางการจัดเก็บภาษี ที่เหมาะสมและส่งผลดีต่อการประกอบธุรกิจ โฮมสเตย์ รายได้ของโฮมสเตย์ส่วนใหญ่มาจาก ค่าเช่าที่พักค้างคืนที่มีลักษณะเป็นการเช่าแบบ รายวัน และรายได้อีกส่วนหนึ่งมาจากค่าอาหาร ที่โฮมสเตย์จัดจำหน่ายแก่ผู้เช่าที่พักอาศัย ซึ่งผู้ประกอบการส่วนใหญ่ได้รับในลักษณะเป็น รายได้เสริมนอกเหนือไปจากรายได้หลักจาก การประกอบอาชีพอื่น ๆ เช่น การทำสวน ทำนา เพราะปลูกพืชพันธุ์และการเลี้ยงสัตว์ การจัดเก็บ ภาษีเงินได้จากธุรกิจโฮมสเตย์ที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน จึงเป็นการจัดเก็บภาษีจากเงินได้ที่เป็นค่าเช่า อันเข้าลักษณะเป็นเงินได้พึงประเมินตาม มาตรา 40 (5) แห่งประมวลรัษฎากรซึ่ง วาริชา ลิธิบุญญานนท์ (2563) กล่าวว่า การให้เช่าที่พัก ถือเป็นสัญญาต่างตอบแทนเมื่อผู้ให้เช่าตกลง

ให้ผู้เช่าได้ใช้สอยที่พัก ผู้ให้เช่าย่อมได้รับ ค่าตอบแทนเป็นค่าเช่า ซึ่งตามมาตรา 40 (5) แห่งประมวลรัษฎากรได้กำหนดให้ค่าเช่าซึ่งเกิดจาก การเช่าทรัพย์สินนั้นถือเป็นเงินได้พึงประเมิน ซึ่งมีลักษณะต้องเสียภาษีตามกฎหมาย ซึ่งหาก ผู้เช่ามีฐานะเป็นนิติบุคคล ผู้เช่าจะต้องหักภาษี ณ ที่จ่ายในอัตราร้อยละ 5 ของค่าเช่าส่งมอบ ให้แก่กรมสรรพากรและผู้ให้เช่ามีหน้าที่ออก หนังสือรับรองการหักภาษี ณ ที่จ่ายให้แก่ผู้เช่า เพื่อการนั้น แต่จากข้อเท็จจริงของผู้ประกอบการ โฮมสเตย์ในพื้นที่ภาคตะวันตก พบว่า โฮมสเตย์ เกือบทั้งหมดดำเนินการในรูปของบุคคลธรรมดา ซึ่งการเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาจะมีอัตรา ภาษีในลักษณะของขั้นบันได กล่าวคือ บัญชีอัตรา ภาษีเงินได้ตามประมวลรัษฎากรกำหนดให้เงินได้ สุทธิ หลังหักค่าใช้จ่ายและค่าลดหย่อนส่วนที่ ไม่เกิน 300,000 บาท ให้เสียภาษีในอัตราร้อยละ 5 โดยที่เงินได้สุทธิส่วนที่ไม่เกิน 150,000 บาทแรกนี้ ได้รับยกเว้นภาษีตาม มาตรา 4 แห่งพระราชกฤษฎีกาออกตามความ ในประมวลรัษฎากรว่าด้วยการยกเว้นรัษฎากร (470) พ.ศ. 2551 ดังนั้น ผู้ประกอบการธุรกิจ โฮมสเตย์ก็จะต้องนำเงินได้ไปคำนวณเสียภาษี สำหรับเงินได้ส่วนที่เกินกว่า 150,000 บาท ในอัตราร้อยละ 5 และเงินได้สุทธิส่วนที่เกินกว่า 300,000 บาท แต่ไม่เกิน 500,000 บาท ต้องเสียภาษี ในอัตราร้อยละ 10 และเงินได้สุทธิ ส่วนที่เกินกว่า 500,000 บาทแต่ไม่เกิน 750,000 บาท ต้องเสียภาษีในอัตราร้อยละ 15 และเงินได้สุทธิส่วนที่เกินกว่า 750,000 บาท แต่ไม่เกิน 1,000,000 บาท ต้องเสียภาษี ในอัตราร้อยละ 20 เงินได้ส่วนที่เกินกว่า 1,000,000 บาท แต่ไม่เกิน 2,000,000 บาท

ต้องเสียภาษีในอัตราร้อยละ 25 เงินได้ส่วนที่เกินกว่า 2,000,000 บาท แต่ไม่เกิน 5,000,000 บาท ต้องเสียภาษีในอัตรา ร้อยละ 30 และเงินได้ส่วนที่เกินกว่า 5,000,000 บาทขึ้นไป ให้เสียภาษีในอัตรา ร้อยละ 35 ซึ่งเงินได้สุทธิที่ใช้ในการคำนวณเพื่อเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาให้แก่รัฐนั้น ไม่ว่าจะ เป็นรายได้หลักหรือรายได้เสริมล้วนถูกนำมา รวมคำนวณเพื่อเสียภาษีแก่รัฐทั้งสิ้น ผู้ประกอบการ โสมสเดย์ที่มีได้รวมกลุ่มเป็นวิสาหกิจชุมชน แม้จะจัดตั้งเป็นที่พักอาศัยที่มีใช่โรงแรมหรือ ที่ได้รับการรับรองมาตรฐานโสมสเดย์ไทย ก็ตาม ยังคงไม่ได้รับสิทธิประโยชน์ทางภาษีใด ๆ ที่มากกว่าผู้มีเงินได้ในอาชีพอื่น ๆ แต่หาก ผู้ประกอบการโสมสเดย์รวมกลุ่มกันไปจัดตั้ง วิสาหกิจชุมชน เงินรายได้จากการให้เช่าพักอาศัย โสมสเดย์จะถูกแยกไปรับรู้เป็นเงินได้ของ วิสาหกิจชุมชนซึ่งถือเป็นหน่วยภาษีรูปแบบหนึ่ง ทำให้ภาระภาษีของผู้ประกอบการโสมสเดย์ ที่เป็นวิสาหกิจชุมชนมีน้อยกว่าผู้ประกอบการ ที่มีได้รวมกลุ่มเป็นวิสาหกิจชุมชน ซึ่งสอดคล้อง กับแนวคิดของอดัม สมิท ที่ได้กล่าวไว้ว่าการ จัดเก็บภาษีอากรที่ดี ต้องให้เกิดความเป็นธรรม แก่ผู้เสียภาษี โดยพิจารณาจากความสามารถ ในการชำระภาษี (ability to pay) ของแต่ละคน ซึ่งจะต้องพิจารณาโดยแบ่งความเป็นธรรม ออกเป็น 2 ลักษณะประกอบกันดังนี้ (1) ความเป็นธรรมในแนวนอน หมายถึง การเสียภาษี เท่ากันสำหรับบุคคลที่อยู่ในภาวะแวดล้อม เหมือนกันจะต้องแบกรับภาษีที่เท่าเทียมกัน (2) ความเป็นธรรมในแนวตั้ง หมายถึง การเสียภาษีในระดับที่แตกต่างกันสำหรับ บุคคลธรรมดาที่อยู่ในภาวะที่ไม่เหมือนกัน

ย่อมต้องแบกรับภาระภาษีที่แตกต่างกัน หากพิจารณาจากแนวคิดของอดัม สมิท นี้ ในกรณีของการจัดเก็บภาษีจากผู้ประกอบการ โสมสเดย์จะเห็นได้ว่าผู้ประกอบการที่มีรายได้ เท่าเทียมกันควรต้องเสียภาษีในอัตราเดียวกัน แต่การเก็บภาษีมิได้พิจารณาแต่เพียงรายได้ที่ ผู้ประกอบการแต่ละคนได้รับเพียงอย่างเดียว หากแต่ความเป็นธรรมจะต้องพิจารณาปัจจัย แวดล้อมด้านอื่น ๆ ประกอบด้วย เช่น ผู้ประกอบ ธุรกิจนั้นมีรายจ่าย ภาระรับผิดชอบด้านต่าง ๆ เพียงใด มีบุตร มีภริยาที่อยู่ในความรับผิดชอบ เสียเพียงใด ฉะนั้น จึงมีประเด็นที่จะต้อง พิจารณาว่าการจัดเก็บภาษีจากผู้ประกอบการ ธุรกิจโสมสเดย์ทั้ง 3 กลุ่มได้แก่ กลุ่มที่ 1 โสมสเดย์ที่ดำเนินงานในรูปวิสาหกิจชุมชน กลุ่มที่ 2 โสมสเดย์ที่ได้รับการรับรองมาตรฐาน จากกรมการท่องเที่ยว และกลุ่มที่ 3 โสมสเดย์ ที่จดทะเบียนเป็นที่พักที่มีใช่โรงแรมไว้ต่อ กรมการปกครองว่ามีความเหมาะสมและ เป็นธรรมแก่ผู้ประกอบการทั้งสามกลุ่มเพียงใด ซึ่งหากพิจารณาความเป็นธรรมในแนวตั้ง จะพบว่าโสมสเดย์ทั้งสามกลุ่มหากได้รับเงินได้ สุทธิเท่ากันที่จำนวน 1.8 ล้านบาท มีเพียง โสมสเดย์กลุ่มที่ 1 ซึ่งดำเนินงานในรูปวิสาหกิจ ชุมชนที่ไม่ต้องเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา แต่ในส่วนของโสมสเดย์กลุ่มที่ 2 และ 3 จะต้อง นำเงินได้ส่วนนี้ไปรวมคำนวณเพื่อเสียภาษี ร่วมกับเงินได้ประเภทอื่น ๆ ของผู้ประกอบการ หากพิจารณาตามหลักความเป็นธรรมในแนวตั้งนี้ จะเห็นว่าการจัดเก็บภาษีเงินได้จากธุรกิจ โสมสเดย์ไม่มีความเป็นธรรมกับกลุ่มที่ 2 และ 3 อย่างไรก็ตามการพิจารณาความเป็นธรรมในการ จัดเก็บภาษีนั้น ไม่อาจพิจารณาแต่มุมมอง

ความเป็นธรรมในแนวตั้งเพียงอย่างเดียว หากแต่ต้องพิจารณาความเป็นธรรมในแนวนอน ประกอบด้วยเสมอ ซึ่งความเป็นธรรมแนวนอนนั้น พิจารณาถึงองค์ประกอบของผู้ประกอบธุรกิจที่มี หน้าที่เสียภาษีด้วย จะเห็นได้ว่าผู้ประกอบการ ธุรกิจโฮมสเตย์ในกลุ่มที่ 1 นั้น มิใช่การดำเนินงาน ในรูปบุคคลธรรมดาเพียงลำพัง หากแต่มีลักษณะ การรวมกลุ่มของคนในชุมชนเพื่อดำเนินธุรกิจ ฉะนั้น จึงมีความแตกต่างด้านตัวผู้ดำเนินงาน และที่มาของเงินรายได้ซึ่งมาจากผู้ประกอบการ มากกว่า 1 ราย การพิจารณาแต่เพียงเงินได้ ในจำนวนที่เท่ากันมาเป็นเกณฑ์ชี้วัดความเป็นธรรมในการจัดเก็บภาษีจึงยังไม่ถูกต้อง เหมาะสม เนื่องจากมีองค์ประกอบที่แตกต่าง กันอยู่ เช่น การรวมกลุ่มดำเนินธุรกิจย่อมมี รายจ่ายจำนวนที่มากกว่า ตลอดจนขั้นตอน การบริหารจัดการผลประโยชน์ที่กระทำได้ลำบาก กว่า การดำเนินธุรกิจในรูปของบุคคลธรรมดา เพียงรายเดียวลำพัง การที่รัฐออกกฎหมายเพื่อยกเว้นภาษีให้กับผู้ประกอบการธุรกิจโฮมสเตย์ กลุ่มที่ 1 แต่เพียงกลุ่มเดียวมีความเหมาะสม หรือไม่ เนื่องจากการยกเว้นภาษีให้ผู้มีเงินได้ ทางหนึ่งเท่ากับเป็นการให้ความช่วยเหลือและ แบ่งเบาภาระแก่ประชาชน แต่ในอีกทางหนึ่งรัฐ ก็ต้องสูญเสียรายได้จากการยกเว้นภาษี ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ไกรยุทธ อิศรายาซินันท์ (2521) ได้กล่าวไว้ว่า การกำหนดว่า เงินได้ประเภทใดไม่สมควรเสียภาษีจะต้องมี เหตุผลที่หนักแน่นและเป็นที่ยอมรับโดยทั่วไป ในระหว่างผู้เสียภาษี เกณฑ์ที่จะใช้ตัดสินว่าเงินได้ ไດสมควรอยู่ในฐานการจัดเก็บภาษีและเงินได้ไດ สมควรได้รับยกเว้นซึ่งมีหลักพิจารณาดังนี้ (1) ความสะดวกในแง่บริหาร เงินได้บางประเภท

แม้ประสงค์ที่จะเก็บแต่ผู้เสียภาษีจึงใจปกปิด หลีกเลี่ยงและตรวจสอบได้ยาก แม้จัดเก็บก็ไม่เกิด ประโยชน์เท่าที่ควร (2) การอ้างความเป็นธรรม เงินได้บางประเภทสมควรอยู่นอกฐานการจัดเก็บ เพื่อรักษาไว้ซึ่งความเป็นธรรม เช่น เป็นการ เก็บภาษีที่ซ้ำซ้อน (3) การเก็บภาษีเงินออม ซ้ำซ้อน การที่มีเงินได้นำเงินได้ไปออมสะสมไว้ และในปีถัดไปได้รับดอกเบี้ยจากเงินออมนั้น ส่วนของดอกเบี้ยต้องเสียภาษี เพราะเป็นเงินได้ ประเภทหนึ่ง แต่ตัวเงินที่ฝากออมสะสมไว้ ไม่ควรเสียภาษีซ้ำสอง ทั้งนี้เพราะเงินออมนั้น เคยผ่านการเสียภาษีมามาก่อน (4) การเก็บภาษี เงินบำนาญ ไม่ควรถูกพิจารณาจัดเก็บ เหตุว่า เงินบำนาญนั้นมักมาจากการสะสมของบุคคล ในขณะที่ทำงานที่อาจถูกหัก สะสมไว้และมอบให้ เมื่อเกษียณอายุ ดังนี้ จึงผ่านการเสียภาษีมามากแล้ว คราวหนึ่ง และ (5) นโยบายสังคมหรือนโยบายมุ่งใจ ในบางโอกาสมีแรงสนับสนุนจากสังคมให้ยอมรับ ว่ากิจกรรมบางประเภทเป็นกิจกรรมที่สังคม ต้องการให้เกิดขึ้นหรือต้องการสนับสนุนให้เกิดขึ้น รัฐจึงสนับสนุนโดยการไม่ต้องเก็บเงินภาษีจาก กิจกรรมนั้น เมื่อพิจารณาจากเจตนารมณ์ในการ ตราพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ. 2548 พบว่า การที่รัฐให้การยกเว้นเงินได้แก่ วิสาหกิจชุมชนก็เพื่อให้วิสาหกิจชุมชนมีแต้มต่อ ในการแข่งขันกับผู้ประกอบการรายใหญ่ เนื่องจาก รัฐประสงค์จะกระจายรายได้และสร้างความ เข้มแข็งแก่ท้องถิ่นและชุมชนจึงได้ผลักดันและ ส่งเสริมให้คนในชุมชนรวมกลุ่มกันเพื่อประกอบ ธุรกิจและคงไว้ซึ่งอัตลักษณ์ของชุมชนของตน ดังที่ปรากฏในแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาแหล่ง ท้องเที่ยวของประเทศไทย พ.ศ. 2560-2564 ที่มุ่ง พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวตามแนววิถีชีวิตเศรษฐกิจ

พอเพียงให้มีความยั่งยืนและคงไว้ซึ่งอัตลักษณ์ความเป็นไทย ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ Haula Rosdiana et al. (2019) ศึกษาว่าเหตุใดจึงต้องมีแรงจูงใจด้านภาษาเพื่อพัฒนาอุตสาหกรรมโฮมสเตย์ในหมู่บ้านนักท่องเที่ยว: มุมมองเกลิยวห่าส่วน โดยสรุปไว้ว่า เป็นที่ยอมรับว่าการท่องเที่ยวไม่ได้มุ่งเป้าไปที่การส่งเสริมเศรษฐกิจในภูมิภาคเท่านั้น แต่ยังรวมถึงการรักษาสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมโดยรอบด้วย ในบริบทนี้การพัฒนาอุตสาหกรรมโฮมสเตย์ในหมู่บ้านนักท่องเที่ยวเป็นสิ่งสำคัญ โฮมสเตย์ผสมผสานที่พักราคาไม่แพงและประสบการณ์ทางวัฒนธรรมท้องถิ่นที่แท้จริงและฟื้นฟูสถาปัตยกรรมดั้งเดิมของหมู่บ้าน ดังนั้น จึงจำเป็นต้องจัดให้มีสิ่งจูงใจทางภาษาเป็นปัจจัยดึงดูดและวิศวกรรมเศรษฐกิจสังคมและการเมืองเพื่อเร่งการพัฒนาอุตสาหกรรมโฮมสเตย์ในหมู่บ้านนักท่องเที่ยว ศักยภาพของภาษาที่สูญเสียไปจะได้รับการชดเชยด้วยผลของตัวคุณในรูปแบบของผลประโยชน์เชิงปริมาณที่ไม่เพียงเท่านั้น แต่ยังรวมถึงผลประโยชน์เชิงคุณภาพด้วย เช่น การอนุรักษ์วัฒนธรรม สถาปัตยกรรมดั้งเดิมของหมู่บ้าน ภูมิปัญญาท้องถิ่นและการบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนและ Haula Rosdiana et al. (ibid) ได้ศึกษาการออกแบบนโยบายภาษาสำหรับโฮมสเตย์ในหมู่บ้านท่องเที่ยว: ภาษาด้านอุปทาน มุมมองนโยบาย โดยกล่าวว่า การจัดเก็บภาษาในกิจกรรมทางธุรกิจมีความสำคัญเนื่องจากภาษาที่เรียกเก็บ สามารถทั้งเพิ่มต้นทุนหรือลดรายได้ ดังนั้นนโยบายภาษาสำหรับโฮมสเตย์ต้องมีการประเมินหมู่บ้านท่องเที่ยวเพื่อความยั่งยืนของธุรกิจโฮมสเตย์ในหมู่บ้านท่องเที่ยวได้อย่างยั่งยืน งานวิจัยนี้อธิบายถึงการจัดเก็บ

ภาษาในธุรกิจโฮมสเตย์ในหมู่บ้านท่องเที่ยวและประเมินความหมายสำหรับผลผลิตของนักธุรกิจ งานวิจัยนี้ใช้กระบวนการทัศนคติวิสต์กับข้อมูลวิธีการเก็บรวบรวมผ่านการศึกษา วรรณกรรม การศึกษาเอกสาร การสนทนากลุ่มการอภิปราย และการสังเกต งานวิจัยนี้สรุปว่าจำเป็นต้องออกแบบภาษีนโยบายที่มุ่งเน้นการเพิ่มรายได้ทางด้านธุรกิจซึ่งไม่บิดเบือนผลผลิตของธุรกิจโฮมสเตย์ในหมู่บ้านท่องเที่ยว การจัดเก็บภาษาสำหรับธุรกิจโฮมสเตย์ในหมู่บ้านท่องเที่ยวยังคงเป็นภาระหนักและยังไม่ได้ใช้เป็นเครื่องมือในการสร้างความยุติธรรมหรือแสดงความลำเอียงต่อผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลาง ขนาดย่อม และรายย่อย (MSMEs) แบบองค์รวมและอย่างเป็นกลาง การออกแบบนโยบายภาษาทางเลือกที่รัฐบาลสามารถเลือกได้ คือ ผ่านการปรับระดับภาษีนโยบายเกณฑ์และนโยบายภาษาโดยภาษา กระแสเงินสดสำหรับธุรกิจ ฉะนั้น การที่รัฐพิจารณาออกกฎหมายเพื่อยกเว้นภาษีให้ผู้ประกอบการธุรกิจโฮมสเตย์กลุ่มที่ 1 ที่ดำเนินงานในรูปวิสาหกิจชุมชน จึงมีความเหมาะสมและเป็นธรรมแล้ว ซึ่งเมื่อพิจารณาจากภาพรวมของการเข้าถึงสิทธิประโยชน์ในการได้รับยกเว้นภาษี จะพบว่า หากผู้ประกอบการธุรกิจโฮมสเตย์เริ่มต้นดำเนินธุรกิจโดยยังไม่สามารถรวมกลุ่มกับบุคคลอื่นในท้องถิ่นได้ รัฐก็เปิดโอกาสในการให้ขึ้นทะเบียนเป็นที่พักอาศัยที่มีโซ่โรงแรมไว้ต่อกรมการปกครองเพื่อให้มีข้อมูลในฐานข้อมูลของทางราชการสามารถเข้าถึงสิทธิตามมาตรการส่งเสริมกระตุ้นเศรษฐกิจได้ ในด้านการส่งเสริมและรับรองมาตรฐาน แม้จะมีเงื่อนไขในการรวมกลุ่มเพื่อขอรับการรับรองมาตรฐานโฮมสเตย์ไทยจากกรมการท่องเที่ยวที่ต้องเป็น

การรวมกลุ่มไม่น้อยกว่า 3 หลังคาเรือนก็ตาม แต่กรมการท่องเที่ยวก็มีทางออกให้สามารถเริ่มต้นจากการขอรับการรับรองมาตรฐานที่พำนักรักเดินทาง (home lodge) เพื่อให้มีโอกาสเข้าสู่ระบบในอนาคตเมื่อเกิดการรวมตัวได้ตามเกณฑ์มาตรฐานโฮมสเตย์ไทย และเมื่อกลุ่มโฮมสเตย์มีขนาดสมาชิกเพิ่มขึ้นถึงระดับ 7 หลังคาเรือนก็สามารถต่อยอดเพื่อรวมตัวจัดตั้งเป็นวิสาหกิจชุมชนเพื่อขอรับการส่งเสริมจากกรมส่งเสริมการเกษตรเพื่อขอรับสิทธิประโยชน์ทางภาษีในการยกเว้นภาษีเงินได้นิติบุคคลธรรมดาสำหรับเงินได้สุทธิส่วนที่ไม่เกิน 1.8 ล้านบาท ได้โดยจำนวนเงินดังกล่าวที่ได้รับการยกเว้นนี้มีความเหมาะสมแล้วเนื่องจากสอดคล้องกับรายได้ที่ไม่ต้องอยู่ในบังคับจดทะเบียนเป็นผู้ประกอบการภาษีมูลค่าเพิ่มซึ่งจะทำให้ผู้ประกอบการธุรกิจโฮมสเตย์มีการเพิ่มเติมในการต้องนำส่งภาษีมูลค่าเพิ่มแก่ทางราชการทุกวันที่ 15 ของเดือน ตลอดจนการต้องออกไปกำกับภาษีทุกครั้งให้ผู้เข้าพักอาศัยซึ่งเป็นการเพิ่มต้นทุนในการประกอบธุรกิจของคนในชุมชน อย่างไรก็ตามก็ดีเหตุผลประการหนึ่งที่รัฐได้ออกพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ. 2548 โดยกำหนดให้เป็นการรวมกลุ่มกันตั้งแต่ 7 หลังคาเรือน โดยทั้ง 7 หลังคาเรือนต้องมาจากครอบครัวที่แตกต่างกันนั้น ตัวเลขจำนวนสมาชิกกลุ่มที่กำหนดไว้ 7 คน มีที่มาจากโครงสร้างของการรวมกลุ่มกันเพื่อจัดตั้งบริษัทจำกัด เนื่องจากมาตรา 1097 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ในขณะนั้น กำหนดให้ต้องมีผู้ก่อการเริ่มต้นเพื่อจัดตั้งบริษัทจำนวน 7 คน โดยรัฐมีกุศโลบายที่จะเตรียมความพร้อมคนในชุมชนเพื่อพัฒนาไปดำเนินธุรกิจในรูป

ของนิติบุคคลซึ่งจะได้รับการส่งเสริมและสิทธิประโยชน์ทางภาษีที่มากกว่าการดำเนินงานในรูปของบุคคลธรรมดา ดังเห็นได้จากมาตรการลดหย่อนอัตราภาษีเงินได้นิติบุคคลที่ให้แก่วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ที่กำหนดให้กำไรสุทธิส่วนที่ไม่เกินกว่า 300,000 บาท ได้รับยกเว้นภาษีเงินได้นิติบุคคล เงินได้ส่วนที่เกินกว่า 300,000 บาท แต่ไม่เกิน 3,000,000 บาท ให้เสียภาษีที่อัตราร้อยละ 15 และกำไรสุทธิส่วนที่เกินกว่า 3,000,000 บาท ขึ้นไป จึงจะเสียภาษีเงินได้นิติบุคคลในอัตรากดอยู่ที่ร้อยละ 20 ซึ่งผู้ประกอบการที่เลือกดำเนินธุรกิจในรูปแบบนิติบุคคลย่อมได้รับสิทธิประโยชน์ทางภาษีมมากกว่าการดำเนินงานในรูปบุคคลธรรมดาและหากเปรียบเทียบกับวิสาหกิจชุมชนที่มีได้จดทะเบียนเป็นนิติบุคคลจะได้รับยกเว้นเงินได้ส่วนที่ไม่เกิน 1,800,000 บาท หากพิจารณาแต่เพียงตัวเลขอาจทำให้เข้าใจไปว่าการดำเนินงานในรูปของวิสาหกิจชุมชนได้รับสิทธิประโยชน์ทางภาษีที่ดีกว่านิติบุคคล ในความจริงแล้วการดำเนินธุรกิจในรูปของวิสาหกิจนั้นเป็นการคำนวณภาษีจากเงินได้ที่ได้รับทั้งจำนวน แต่การคำนวณภาษีของนิติบุคคลเป็นการคำนวณภาษีจากกำไรสุทธิซึ่งได้รับยกเว้นจำนวน 300,000 บาท หากพิจารณาย้อนกลับไปหารายได้ของนิติบุคคลที่โดยทั่วไปแล้วมีผลกำไรอยู่ที่ประมาณร้อยละ 10 ถึงร้อยละ 15 ของผลประกอบการเท่านั้น ดังนั้น หากนิติบุคคลนั้นมีกำไรสุทธิ 300,000 บาท ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 15 ของรายได้ของนิติบุคคลย่อมแสดงว่านิติบุคคลนั้นมีรายได้ที่ได้รับยกเว้นทั้งสิ้นอยู่ที่ประมาณ 2,000,000 บาท เปรียบเทียบกับจำนวนเงินได้ที่วิสาหกิจชุมชน

ได้รับยกเว้น 1,800,000 บาท เห็นได้ว่าการดำเนินธุรกิจในรูปแบบของนิติบุคคลมีข้อดีในแง่ของการแบกรับภาระภาษีที่น้อยกว่า นอกจากนี้เมื่อนิติบุคคลจ่ายเงินปันผลหรือส่วนแบ่งกำไรให้แก่ผู้ถือหุ้นผู้ถือหุ้นเหล่านั้นยังได้รับผลดีในแง่ของการได้รับการบรรเทาภาระภาษีจากการที่รัฐจัดเก็บภาษีเงินได้นิติบุคคลไปแล้วบรรดาผู้ถือหุ้นก็จะได้รับเครดิตภาษีในการนำไปคำนวณภาษีเงินได้ส่วนบุคคลของตน แต่ในทางกลับกันสมาชิกของวิสาหกิจชุมชนเมื่อได้รับเงินปันผลหรือส่วนแบ่งรายได้จากวิสาหกิจชุมชนจะต้องนำเงินดังกล่าวไปรับรู้เป็นเงินได้ของตนเพื่อคำนวณเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาต่อไป

■ ข้อเสนอแนะ

1. ควรมีมาตรการกระตุ้นเศรษฐกิจให้แก่โฮมสเตย์โดยเฉพาะหรือหากไม่มีมาตรการโดยเฉพาะแก่โฮมสเตย์ก็ควรกำหนดสิทธิประโยชน์ให้มีสัดส่วนที่แตกต่างกัน เช่น เดิมรัฐสนับสนุนค่าที่พักอาศัย ร้อยละ 40 ของราคาที่พัก แต่ไม่เกิน 3,000 บาท สำหรับโรงแรมหรือรีสอร์ท แต่หากเป็นการพักอาศัยแบบโฮมสเตย์ให้รัฐสนับสนุนค่าที่พัก ร้อยละ 80 ของราคาที่พักอาศัย แต่ไม่เกิน 3,000 บาท หรือรัฐสนับสนุนค่าที่พักอาศัยแบบโฮมสเตย์ไม่เกิน 1,000 บาท/คน/คืน

2. ควรมีมาตรการที่ให้สิทธิประโยชน์ทางภาษีแก่ผู้ประกอบการโฮมสเตย์โดยตรง เช่น การยกเว้นภาษีเงินได้ หรือลดอัตราภาษีเงินได้แก่ธุรกิจโฮมสเตย์

3. ควรแก้ไข นิยามความหมายของคำว่า “โฮมสเตย์” ตามประกาศมาตรฐานโฮมสเตย์ไทย

ข้อ 4 โดยตัดถ้อยคำช่วงท้ายที่ว่า “เพื่อหารายได้เสริม” ออกไป เพื่อไม่เป็นการจำกัดสิทธิในการดำเนินธุรกิจของประชาชนโดยเปิดโอกาสให้สามารถประกอบธุรกิจโฮมสเตย์เป็นรายได้หลักหรือจะเป็นเพียงรายได้เสริมก็ได้ โดยใช้ถ้อยคำดังนี้ “โฮมสเตย์ไทย” หมายถึง การท่องเที่ยวรูปแบบหนึ่งที่นักท่องเที่ยวจะต้องพักร่วมกับเจ้าของบ้านชายคาเดียวกัน โดยมีห้องพักหรือพื้นที่ใช้สอยภายในบ้านเหลือ สามารถนำมาดัดแปลงให้นักท่องเที่ยวพักได้ชั่วคราว ซึ่งมีจำนวนไม่เกิน 4 ห้อง มีผู้พักรวมกันไม่เกิน 20 คน โดยมีค่าตอบแทนและจัดบริการสิ่งอำนวยความสะดวกตามสมควร อันมีลักษณะเป็นการประกอบกิจการ”

4. ควรพิจารณาลดขนาดจำนวนสมาชิกในการรวมกลุ่มจัดตั้งเป็นวิสาหกิจชุมชนให้สอดคล้องกับการรวมกลุ่มจัดตั้งเป็นบริษัทจำกัดตามกฎหมายปัจจุบันที่กำหนดให้บริษัทมีผู้ก่อการเริ่มต้นอย่างน้อย 3 คน เพื่อลดปัญหาการเข้าไม่ถึงสิทธิประโยชน์ทางภาษีจากการไม่สามารถรวมกลุ่มสมาชิกเพื่อจัดตั้งวิสาหกิจชุมชน หรืออาจมอบให้เป็นดุลพินิจของเจ้าหน้าที่ปกครองท้องถิ่นในการพิจารณากำหนดจำนวนสมาชิกที่มีความเหมาะสมกับขนาดพื้นที่และจำนวนประชากรในท้องถิ่น

5. ควรจำกัดระยะเวลาในการยกเว้นภาษีเงินได้แก่วิสาหกิจชุมชนไว้ที่ 10 ปี

6. โฮมสเตย์ที่เปิดดำเนินการทุกแห่งต้องมีการขึ้นทะเบียน มีกฎหมายรองรับและมีหน่วยงานที่ทำหน้าที่รับผิดชอบโดยตรงในการสนับสนุนและส่งเสริมการประกอบธุรกิจโฮมสเตย์ ควรกำหนดบทลงโทษผู้ประกอบการที่มีได้ขึ้นทะเบียนเป็นผู้ประกอบการโฮมสเตย์กับ

ทางราชการ ตลอดจนมีมาตรการและช่องทางในการตรวจสอบรายงานปัญหาถึงผลกระทบ ต่อเพื่อนบ้านหรือคนในชุมชนอันเกิดจากธุรกิจ โฮมสเตย์

■ บรรณานุกรม

กรมการท่องเที่ยว. (2562). *ประกาศกรมการท่องเที่ยว เรื่อง หลักเกณฑ์คุณภาพที่พักนักเดินทาง*. ค้นเมื่อ 10 ตุลาคม 2564, จาก <https://www.dot.go.th/news/inform/detail/3733>.

กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2561). *ป.กก.แถลงข่าวสถานการณ์ท่องเที่ยวเดือนธันวาคม ปี 2560*. ค้นเมื่อ 10 ตุลาคม 2564, จาก <https://www.mots.go.th/News-view.php?nid=9886>.

ไกรยุทธ อีรตยาคินันท์. (2521). *ทฤษฎีภาษีเงินได้และภาษีเงินได้ของไทย*. กรุงเทพฯ: กรุงเทพมหานครการพิมพ์.

บุญทัน ดอกไธสงและปิยะนันต์ จันทรแหกกล้า. (2559). การกำหนดนโยบายธุรกิจโฮมสเตย์ของไทย. *วารสารรัฐศาสตร์ปริทรรศน์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์*, 3(1), 77-94.

วาริษา สิริปัญญาพนธ์. (2563). AIRBNB : เศรษฐกิจเชิงแบ่งปันสู่นวัตกรรมก้าวกระโดดที่ส่งผลกระทบต่อกฎหมาย. *วารสารบัณฑิตศึกษานิติศาสตร์*, 13(3), 422-442.

สำนักงานงบประมาณ. (2564) *งบประมาณโดยสังเขป ประจำปีงบประมาณ 2565*. ค้นเมื่อ 10 ตุลาคม 2564, จาก <https://dl.parliament.go.th/handle/20.500.13072/578796>.

สุจิตราคุ้มฉาย, อัคริกุลบุตร, ดนัย จันทรสามเรือน และศรชัย ท้าวมิตร. (2564). นโยบายสาธารณะ: ชิม ช้อป ใช้ ในประเทศไทย. *Journal of Modern Learning Development*, 6(1), 380-394.

Rosdiana, H., Arevin, A. T., Sardjono, L. F. (2019). Tax policy design for homestay in tourism village: Supply side tax policy perspectives. *Tourism Development Centre International Conference*, 49-55.

